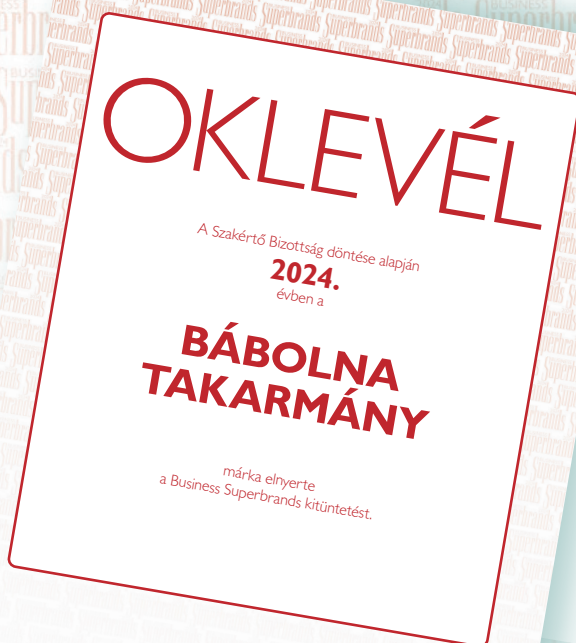

BÁBOLNA
TAKARMÁNY

BÁBOLNA
FEED

Farm Info

A BONAFARM-BÁBOLNA TAKARMÁNY KFT. KIADVÁNYA
2024 - 3. szám

Hol vannak még rejtett tartalékok a brojlercsirke-takarmányozásban?

→ 11. oldal

Parto-Plusz tranzíciós kiegészítő a problémamentes fialásért

→ 13. oldal

Kiskérődzők pestise

→ 17. oldal

TÖBB FEJLESZTÉS IS A FINISBEN: „EGYSÉGBEN AZ ERŐ!”

TISZTELT PARTNERÜNK!

Olajbevonatolt takarmánygyártás, új elektromos targonca-flotta beszerzése, napelempark-telepítés, premixüzem teljes felújítása – csak néhányat emeltünk ki a hamarosan megvalósuló fejlesztések, beruházások közül. Ahogyan eddig is, a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. ezeket a legújabb fejlesztéseit is az „Egységben az erő!” szellemiségben valósítja majd meg.

Vállalatunk töretlen fejlődésének egyik kulcsa az innovatív, előre mutató fejlesztésekben rejlik. Aktuális beruházásaink egyik – már megvalósult – projektje a teljes targoncaflotánk cseréje, amely során a részben még gázüzemű targoncáinkat több mint 40 darab új, elektromos Still targoncára cseréltük le.

Cégcsoportunk napelem parkokat is létesít, így kapcsolódik az elektromos targoncaflotta a telephely-korszerűsítéshez. A helyben megtermelt energia hasznosítása a gépüzemeltetés során igazán innovatív és fenntartható technológiai megoldás. Ezzel természetesen követendő példát is szeretnénk mutatni környezetünk számára.

Idén fejlesztések követték egymást Nagyigmándon és Mohácson is. Ahhoz, hogy az üzemekben a hosszú távú beruházásokat meg lehessen valósítani, mindkét helyszínen időszerűvé vált a korábban már 100%-ot megközelítő kapacitással működő trafóházak cseréje.

A mohácsi takarmánykeverő üzem fejlesztésének célja, hogy képes legyen olajbevonatolt takarmányt előállítani. Az új technológiai elem megvalósítása a baromfiágazat szempontjából nagyon fontos, mára szinte nélkülözhetetlen kritériummá vált.

A gyártási technológiák fejlesztése itt még közel sem ért véget. A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. nagyigmándi premix üzemének nagy volumenű korszerűsítésére is eljött az idő. A beruházás jelenleg tervezési fázisban van, de bízunk benne, hogy hamarosan egy modern, korszerű technológiával tudjuk partnereinket és saját belső igényeinket kiszolgálni.

A zalacsébi takarmánykeverő üzem egyik kiemelkedő terméke a sertés starter és prestarter takarmányok. Jelen pillanatban a hőkezelő vonal főbb gépeit és berendezéseit újítjuk fel annak érdekében, hogy a vásárlói mennyiségi és minőségi elvárásoknak maximálisan meg tudjunk felelni.

A telephely-korszerűsítés következő fontos eleme, hogy minden évben az úthálózat bizonyos szakaszait felújítjuk. Idén a nagyigmándi és az újszászi telephelyre esett a választás, ahol a meglévő úthálózat rétegrendjét cseréljük.

Végül, de nem utolsó sorban, következzenek az előttünk álló év fejlesztési tervei: A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. kiemelt szerepet kap a napelem parkok telepítésében. Ennek megvalósításához előbb a tetőszerkezetek cseréjét kell megvalósítani, ami komoly beruházás, ugyanis az összes telephelyünk érintett a fejlesztésekben. A munka ütemezése szoros, ugyanis a tetők cseréjét 2024 év végéig be kell fejezni. A napelem parkok kivitelezése várhatóan 2025. évben valósul meg.

A fejlesztések, korszerűsítések ismertetése nem lehet teljes köszönetnyilvánítás nélkül. Köszönjük partnereinknek, hogy innovációra és fenntartható beruházásokra ösztönöznek minket; és köszönjük szépen kollégáinknak, hogy lelkiismeretes, összehangolt munkájuknak hála, tovább haladhatunk a fejlődés útján. Köszönjük, hogy együtt folytathatjuk!

Egységben az erő!

Lengyel Árpád
termelési és beruházási igazgató

TARTALOM

FARM INFO

3

Elismerések a Bábolna Takarmánynak
Üzleti lehetőségek a Farmer Expo-n
Sikeres rendezvényt zárt a bonafarm a Farmer Expón
Elektromos targoncák a Bábolna Takarmánynál

BAROMFI

11

Hol vannak még rejtett tartalékok a brojlercsirke-takarmányozásban?

SERTÉS

13

Parto-Plusz tranzíciós kiegészítő
a problémamentes fialásért

KISKÉRŐDZŐK

17

Kiskérődzők pestise

IMPRESSZUM

Balassa Gergely ügyvezető
Harmath Krisztina marketingvezető
Lábszky Edina marketing koordinátor

ELISMERÉSEK A BÁBOLNA TAKARMÁNYNAK

A MagyarBrands program 15 éve díjazza a magyar vonatkozású márkák közül a legeredményesebbeket. A MagyarBrands program küldetése az elmúlt másfél évtized alatt sem változott: a vásárlók és az üzleti világ figyelmét ráirányítani a legsikeresebb hazai fogyasztói, üzleti vagy innovatív márkák termékeire, szolgáltatásaira.

A **MagyarBrands program** kizárólag olyan magyar márkát értékel, amelyet Magyarországon alapítottak vagy a létrejöttében-alapításában magyarok vettek részt.

A díj célja, hogy elismerje és a magyar fogyasztók számára kiemelve azokat a márkákat, amelyek megbízhatóságuk, értékeik és hírnevük alapján kitűnnek a magyar piacon.

A MagyarBrands program három fő kategóriában ítéli oda a díjakat:

- 1. KIVÁLÓ ÜZLETI MÁRKÁK:** Olyan vállalatok, amelyek sikeresen működnek, erős piaci jelenléttel bírnak és folyamatosan magas színvonalú termékeket vagy szolgáltatásokat nyújtanak.
- 2. KIVÁLÓ FOGYASZTÓI MÁRKÁK:** Olyan márkák, amelyeket a fogyasztók ismernek, illetve elismernek a minőségük és megbízhatóságuk miatt.
- 3. INNOVATÍV MÁRKÁK:** Azokat a vállalatokat díjazták, amelyek kiemelkedő innovációt hajtottak végre, újításokkal jelennek meg a piacon és ezzel hozzáadott értéket nyújtanak.

A díjazott márkákat szakmai zsűri és fogyasztói kutatások alapján választják ki. A zsűri különböző szempontok, például a brand reputációja, identitása, valamint pénzügyi teljesítménye alapján értékeli a jelölteket. A díj hozzájárul ahhoz, hogy a nyertes márkák erősítsék piaci pozíciójukat és növeljék fogyasztói bizalmukat.

A **Superbrands díj** egy nemzetközi elismerés, amelyet a világ több mint 90 országában, így Magyarországon is kiosztanak. Az idén tizenhét éves program az üzleti szektor (B2B) márkáinak legkiválóbbjait emeli ki, azaz olyan magyarországi cégeket, illetve márkákat, amelyek nem elsősorban a fogyasztókkal, hanem vállalkozásokkal, szervezetekkel állnak kapcsolatban.

A díj odaítélésének alapja a márkák hírneve, teljesítménye és fogyasztói bizalma, és a Superbrands logó használata egyfajta garancia a minőségre.

A Dun&Bradstreet adatbázisa alapján, továbbá a jelentős hazai szakmai szervezetek és szövetségek ajánlásainak figyelembevételével létrejövő, mintegy 4 ezer márkát tartalmazó lista pénzügyi és szakmai szűrést követően kerül a bizottság elé. Ebbe a listába éppúgy beletartoznak a legnagyobb nyereségű hazai cégek, mint – az egyes szektorok iparkamarái, egyesületei, szakmai szervezetei által javasolt – az olyan kisebb vállalkozások, amelyek az üzleti élet kiválóságainak számítanak, valamint kiemelkedő a hazai kommunikációs és márképítési gyakorlatuk.

A Superbrands program két fő kategóriában ad elismerést:

- 1. BUSINESS SUPERBRANDS:** Ezt a díjat olyan vállalati márkák kapják, amelyek az üzleti szektorban nyújtanak kimagasló teljesítményt és szakmai közösségekben, illetve üzleti körökben is elismertek.
- 2. CONSUMER SUPERBRANDS:** A fogyasztói márkák kategóriájában olyan márkák részesülnek elismerésben, amelyek széleskörű ismertséggel bírnak és a fogyasztók körében népszerűek.

A díjazott márkákat egy független, szakértőkből és kommunikációs szakemberekből álló testület választja ki. A kiválasztás folyamatában fontos szempont többek között a márka ismertsége, megbízhatósága, valamint a hosszú távú piaci jelenléte és stabilitása.

Ez az elismerés a fogyasztók számára egyfajta útmutatóként is szolgálhat a minőségi márkák kiválasztásakor.

A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. az idei évben kilencedszer MagyarBrands és negyedjére Superbrands díjas.

Köszönjük munkatársaink elkötelezett és kitartó munkáját, mellyel hozzájárultak vállalatunk elismeréséhez!

Lábszky Edina
Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

ÜZLETI LEHETŐSÉGEK A FARMER EXPO-N

Magyarország egyik jelentős agrárkiállítása a Farmer Expo, melynek minden évben Debrecen ad otthont. Az esemény célja, hogy összekösse az agrárszektor szereplőit, bemutassa a legújabb mezőgazdasági technológiákat, eszközöket és termékeket, valamint elősegítse a kapcsolatteremtést és az üzleti lehetőségek kihasználását a mezőgazdaságban.

Farmer Expo ünnepélyes megnyitó

Az esemény már több mint 30 éve kerül megrendezésre, és az évek során Magyarország egyik fontos agrárkiállításává nőtte ki magát. A rendezvény nemcsak a hazai, hanem a közép-európai régió agrárszereplői számára is fontos találkozási pont.

A háromnapos seregszemlét több, mint 15 ezer látogató tekintette meg.

A kiállítás szervezői a trendekre és technológiai fejlesztésekre helyezték a hangsúlyt, így a résztvevők számtalan új információval és inspirációval térhettek haza.

Ünnepélyes megnyitó

A debreceni oDEon Színházban tartott ünnepélyes megnyítótól vette kezdetét a 33. Farmer Expo Nemzetközi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakkiállítás.

Vaszkó László kiállításigazgató beszédében kiemelte, hogy a magyar mezőgazdaság sok-sok kihívás előtt áll, beleértve a kiszámíthatatlan időjárási körülményeket, a pandémiát és a háborút.

Szilvássy Zoltán, a Debreceni Egyetem rektora köszöntőjében elmondta, hogy az egyetem a Farmer Expo történetében először tud úgy részt venni az eseményen, hogy a mezőgazdaság számára unikális technológiát ad, amire minden állattenyésztőnek szüksége van.

A minőséghez és versenyképességhez kapcsolódó gondolataival kezdte beszédét **Szölláth Tibor**, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) Hajdú-Bihar vármegyei elnöke. Elmondta, hogy szükséges a közigazgatás akadálymentesítése, ennek hiányában úgy gondolja, gazdátársai tömegével fognak felhagyni a gazdálkodással. Emellett beszélt még a támogatásokról is, és véleménye szerint nem lehet csak a támogatásokból élni, hiszen a magyar agrárium akkor lesz életképes, ha versenyképes is.

Papp László, Debrecen polgármestere beszédében kiemelte, hogy ez a vásár, kiállítás és szakmai konferencia a bizonnyító annak, hogy városuk nem pusztán a mezőgazdaság egyik központja, hanem a mezőgazdaságról és az agráriumról való gondolkodásnak is az egyik legfontosabb helyszíne, tudásbázisa az országban.

Papp László Debrecen polgármestere

Kihangsúlyozta azt is, hogy a mezőgazdaság súlya, jelentősége kiemelkedő mind a gazdaságban, mind pedig a mindennapi életünkben. Az agrárium nemcsak a múltunk egy darabja, hanem annál sokkal több. A mindennapjainkon túl a holnap fontos láncszeme, hisz munkahelyeket, megélhetést biztosít számtalan családnak, egészséges élelmiszerrel lát el milliókat és ne feledjük, az ipar mellett a gazdaság másik nagyon fontos pillére.

Jakab István, az Országgyűlés alelnöke köszönetét fejezte ki a szervezőknek, hisz a 33 év alatt mindig teret adtak azoknak az újító gondolatoknak, azoknak az új technológiáknak a bemutatására, amelyek számunkra a versenyképesség szempontjából meghatározóak.

A csütörtöki ünnepélyes megnyitón **Farkas Sándor** miniszterhelyettes, az Agrárminisztérium parlamenti államtitkára beszédében elmondta, hogy nekünk, magyaroknak a búza és a belőle sült kenyér az életet jelképezi, ahogy Reményi Sándor írta Mindennapi kenyér című versében. Beszámolt arról, hogy az aratási munkák kisebb területek kivételével június 24-én befejeződtek, az aratást érdemben hátráltató körülmény nem volt. A nyári aratású növényeknél a saját szükségleteinken túl több millió tonnás export árualap is képződött. Az őszi búza több, mint 864 ezer hektáros területén az országos termésátlag elérte a hektáronkénti 5,8 tonnát. Ez az érték meghaladja az elmúlt 5 év termésátlagait. A hektáronkénti hozam és a terület alapján idén összesen csaknem 5 millió tonna búza termett, ami bőven fedezi a 3 millió tonna éves hazai felhasználást.

A miniszterhelyettes ismertette az idei terméseredményeket, miszerint a korábbi évekhez képest kisebb, mintegy 260 ezer hektáros területen termett őszi árpa, amely országosan 5,7 tonnás hektáronkénti hozamot jelent és az összes termés elérte a 1,5 millió tonnát, ami bőven fedezi az 1 millió tonnás hazai felhasználást.

Farkas Sándor miniszterhelyettes

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet hó eleji jelentése alapján a termelői árak az egy évvel ezelőtti állapothoz képest az étkezési és takarmánybúzában, valamint a takarmányárpnál 10-15%-os növekedést mutatnak, míg a takarmánykukoricánál a jelenlegi árak nagyjából megegyeznek az egy évvel ezelőttiekkel.

Leszögezte, hogy Magyarországra továbbra sem érkezik közvetlenül ukrán áru semmilyen irányból.

Az ármozgás az elmúlt hónapokban követni tudta a nemzetközi ármozgásokat, ami normál piaci viszonyokra utal.

Gyümölcsstermesztésben a tavaszi fagyok, a nyári jégesők és a több hete tartó aszály okozott károkat. Mindezeket figyelembe véve, almából a tavalyinál 30%-kal kisebb, 330 tonnát prognosztizált a szakmai szervezet. Ez több, mint 20 ezer hektárnyi almáskert gyümölcsöse, mintegy 4500 gazda munkájának eredménye. Kajsziarack termesztéssel jelenleg 1730-an foglalkoznak, megközelítőleg 5 ezer hektáron. A termőterület 2013 óta 1 ezer hektárral növekedett. Az idei évben az átlagos termésmennyiségét, 16-18 ezer tonnát szüretelhettek a gazdák. Egyre népszerűbb nemcsak a fogyasztók, de a termelők körében is a dinnye. A korábbi időszakhoz képest növekedett a termőterület és a termesztők száma is.

A zöldségek közül az uborkának, a fűszerpaprikának, a tormaának, a levélpetrezselyemnek, a burgonyának és a paradicsomnak nőtt a vetésterülete. A hazai zöldségtermesztésben az elmúlt csaknem másfél évtizedben jelentős hatékonysági előrelépés történt, ami legszembetűnőbben a hozamokban tükröződik. 2010 és 2023 között az egy hektárra vetített hozam például a paradicsom esetében több, mint a kétszeresére, a paprikánál pedig négyötödével nőtt.

Beszédének további részében részletezte a támogatási lehetőségeket, mint például a generációváltás, az öntözőrendszerek fejlesztése vagy az agrárdigitalizáció. Kihangsúlyozta, hogy a kormány minden helyzetben a gazdák mellett áll, akikkel folyamatosan párbeszédre törekszik. Egyre több platformot biztosítanak a virtuális térben és különböző konferenciákon ahhoz, hogy közösen megvitathassák a felmerülő kérdéseket. Az immár harmincharmadik alkalommal megrendezett debreceni agrárszakkiállítás hazánk egyik vezető nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszeripari vásáráként remek alkalom arra, hogy ne csupán csak beszéljünk az ágazat aktuális kérdéseiről, hanem megoldásokat is találjunk rájuk. A rendezvény kezdetektől fogva lehetőséget biztosít az agráriumban dolgozóknak és partnereiknek a kapcsolatteremtésre, a kapcsolatok elmélyítésére és mindezen keresztül az előrelépésre.

A megnyitón a NAK, a Hajdú-Bihar Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, a MAGOSZ, a Hajdú-Bihar Vármegyei Gazdakörök Szövetsége, és a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Szervezete díjat adott át az innovatív értéket képviselő cégeknek. A Farmer Expo Termék Nagydíjat a Patento Termékfejlesztő Kft. érdemelte ki az energiatakarékos gabonaszállító berendezéseiért.

Szakmai fórumok

A Farmer Expo nemcsak egy kiállítás, hanem egy szakmai fórum is, ahol olyan témák kerültek megvitatásra, mint a generációváltás, a precíziós sertéstartás, a fenntarthatóság a növénytermesztésben, a technológiai fejlesztések, az élelmiszeripar piaci kihívásai és a mezőgazdaságot érintő kihívások. Az expo emellett kiváló alkalom volt a mezőgazdasági vállalkozók, szakemberek, kutatók és döntéshozók számára, hogy találkozzanak és új üzleti kapcsolatokat alakítsanak ki.

A rendezvény keretei között sertésszakmai konferencia került megrendezésre a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

szervezésében „A sertéstartás jelene és jövője, válaszok az újkéltű kihívásokra” címmel.

Állattenyésztési bemutatók

A Farmer Expo egyik kiemelkedő része az állattenyésztési bemutató, ahol különböző állatfajták – például szarvasmarhák, lovak, juhok, kecskék – láthatók. Ezek a bemutatók nemcsak látványosak, hanem jó példaként, szakmai útmutatóként is szolgálnak a tenyésztők számára.

Innovációk és újdonságok

A kiállítás 5000 négyzetméterén mintegy 200 hazai és nemzetközi cég képviseltette magát, akik bemutatták legújabb termékeiket és szolgáltatásait. A termékkínálat széles spektrumot ölel fel, beleértve a mezőgazdasági gépeket, vetőmagokat, növényvédő szereket, állattenyésztési technológiákat és élelmiszeripari termékeket.

Az eseményen rendszeresen bemutatják a legújabb mezőgazdasági fejlesztéseket is, például a digitalizáció és az automatizáció lehetőségeit a mezőgazdaságban. Ezek az innovációk a fenntartható és hatékony mezőgazdasági termelés megvalósítását célozzák.

Lábszky Edina
Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

SIKERES RENDEZVÉNYT ZÁRT A BONAFARM A FARMER EXPÓN

A legnagyobb érdeklődés a sertéságazat iránt volt

Mintegy 15 ezren látogattak el idén a debreceni Farmer Expóra, amely Magyarország egyik vezető, több mint három évtizedes múlttal rendelkező nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszeripari szakkiállítás. A több mint 200 kiállító között az esemény támogató partnereként a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. is ott volt és több kollégánk is előadást tartott a szakmai programok keretében.

A háromnapos rendezvényen a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó, illetve az ehhez az ágazathoz kapcsolódó hazai és külföldi cégek, szervezetek mutathatták be termékeiket és szolgáltatásaikat, illetve az expo szakágazati konferenciáknak is helyet adott, ahol a szakértők beszámoltak az egyes területek legfontosabb történéseiről, megvitatták a legégetőbb témákat, valamint a legfrissebb kutatási és termelési eredményeket.

A sertésszakmai konferencia egyik főtámogatója vállaltunk, a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. volt. Az első nap szakmai délutánja így a mi szervezésünkben valósulhatott meg, ahol kollégáink többek között sertésszármazási, sertésápolási, valamint sertés egészségügyi témakörökben prezentáltak. A délután résztvevőit **Balassa Gergely, a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. ügyvezetője** köszöntötte, majd felvezetésképp **Nagy Tibor, a Bonafarm Mezőgazdaság integrációs és stratégiai igazgatója** bemutatta cégcsoportunkat, integrált működésünket és eredményeinket a jelenlevőknek.

Balassa Gergely ügyvezető,
Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

Nagy Tibor integrációs és stratégiai igazgató,
Bonafarm Mezőgazdaság

Katona Gergely sertésintéző igazgató,
Bonafarm Mezőgazdaság

A következőkben **Bakó Gábor**, a *Bonafarm Mezőgazdaság sertéságazat igazgatója* a hazai viszonylatban kiemelkedő sertésintegrációs rendszerünkről tartott előadást. Bemutatta az ágazat felépítését, és elmondta, hogy integrációs partnereinkkel együtt az ágazatunk éves szinten több mint 650 ezer hízósertést bocsát ki. Részletesen kitért a koca- és hízóintegrációs rendszerünk működési modelljére is, azaz, hogy a sikeres és eredményes együttműködéshez mit biztosítunk partnereink számára, és mit kell a partnereknek garantálniuk. Elmondta, hogy többek között rendszeres takarmányozási és tenyésztési tanácsadást végzünk, magas minőségű takarmányt biztosítunk, online sertésintegrációs portálunkon keresztül folyamatos és naprakész információkat nyújtunk, valamint mohácsi vágóhidunk révén folyamatos beszállítást garantálunk az állattartók számára. Kollégánk az integráció jövőbeli terveiről is beszélt, ahol a digitalizáció erősítését és a partneri kör bővítését is említette.

Katona Gergely, a *Bonafarm Mezőgazdaság sertésintéző igazgatója* a „post cervical” termékenyítésről és az ezzel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatainkról prezentált. Ennek a termékenyítési módnak a lényege, hogy a szaporítóanyagot egy speciális katéter segítségével a méhnyak után helyezjük el. Telepeinken 2014 óta alkalmazzuk ezt a módszert, és több mint 9 ezer saját kocát termékenyítünk így éves szinten. Gergely elmondta, hogy ezzel az eljárással jelentősen javíthatók a termelési eredmények, hatékonyabb munkaidő-szervezés érhető el, szaporítóanyagot spórolunk, valamint gyorsabb más eljárásoknál és azonnali visszacsatolást kapunk a termékenyítés sikeréről vagy sikertelenségéről. Az eljárás eredményességét igazolja, hogy több telepünk is a nemzetközi szinten mérvadó dán telepek felső 25%-ába tartozó telepek teljesítményét is eléri.

Bakó Gábor sertéságazat igazgató, Bonafarm Mezőgazdaság

Dr. Tenke János sertéságazati takarmányozási vezető, Bonafarm Mezőgazdaság

Dr. Tenke János, a Bonafarm Mezőgazdaság sertéságazati takarmányozási vezetője a koca- és malactakarmányozás újszerű megközelítéséről, a fejlesztési irányainkról és megoldásainkról beszélt. Elmondta, hogy a sertéságazatban is egyre inkább előtérbe kerülnek a fenntarthatóság javítását célzó intézkedések. A kutatás-fejlesztési tevékenységeknek köszönhetően olyan innovatív takarmányozási megoldások válnak gyakorlatban alkalmazhatóvá, amelyek a már bevált takarmányozási stratégiába illesztve képesek tovább javítani a rendelkezésre álló erőforrások kihasználását és ezen keresztül az állatok teljesítményét. Az elmúlt években a választott malacok nyersfehérje emésztésének javítását célzó takarmányozási megoldások fejlesztésén volt a fókuszunk. Emellett a kocatakarmanyzási stratégiánk fejlesztése kapott még kiemelt figyelmet, ahol elsősorban a különböző termelési fázisban lévő állatok anyagcseréjének javítására és a táplálóanyagok mobilizációjának növelésére törekedtünk. Ezek a fejlesztések képesek lesznek hozzájárulni a jövőben a hizlaldákra telepített malacok vitalitásának javításához, amely közvetetten tovább növelheti a hízósertések teljesítményét is.

Kollégáink mellett még Fitos Gábor, a Magyarországi Sertésenyésztők és Sertéstartók Szövetségének ügyvezető igazgatója; Reisz István, a Lajoskomáromi Sertésenyésztő Kft. ügyvezetője és Jacsó Gábor, a Tiszaszentimrei Mezőgazdasági Kft. ügyvezetője is előadást tartott rendezvényünkön meghívott előadóként.

A második nap délelőttjén **Katona Gergely** kollégánk ismét szerepet kapott. A Farmer Expo szervezői a sertés-genetikai szolgáltatókat kérte fel arra, hogy mutassák be a Magyarországon fellelhető hibrid sertésfajtákat. Gergely a Bonafarm Mezőgazdaságnál használt DanBred genetikáról és az azzal elért eredményeinkről tartott prezentációt. Elmondta, hogy 2014-től genetikaváltást hajtottunk végre az ágazatunkban, és az évek során kiemelt stratégiai partnerré váltunk a DanBrednek. A cégcsoport választása azért

esett erre a genetikára, mert a kiemelkedő szaporodási és növekedési erélye mellett magas színhússzázalék és kiváló húsmínőség érhető el vele. Az elmúlt 10 év visszaigazolta a genetikaváltáshoz fűzött reményeinket, a Bonafarm sertéságazata nemzetközi szinten is kiemelkedő termelési eredményekkel büszkélkedhet.

A kiállítás második napján **Dr. Vida Orsolya, a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. senior termékmenedzsere** „Vízíó vagy valóság? – objektíven a precíziós sertéstartásról” címmel tartott előadást a „Precíziós sertéstartás telepre, egyedre szabottan és gazdaságosan” szekcióban. Orsolya elmondta, hogy a sertéstartásban alkalmazott precíziós eszközök piaca az informatika fejlődésével párhuzamosan dinamikusan bővül, a beruházási igény azonban a megfelelő adottságok és motiváció hiányában korlátozott. Az egyes beruházások megtérülésének számszerűsített levezetése, illetve az innováció és a fenntarthatóság iránti elkötelezettség az, ami képes a sertéstartókat a precíziós eszközök termelésbe történő integrálása felé mozdítani. Orsolya az egyes területek közül kiemelte a takarmányozást, hiszen az eddig megvalósult beruházások többsége főként a vemhes és a szoptató kocák takarmányozásában alkalmazott precíziós etetőberendezésekre irányult a hazai ágazatban. Hozzátette még, hogy a jövőre vonatkozó vízió a sertéstelepeken alkalmazott precíziós eszközök és a felhasználási területek körének bővítését célozza a mesterséges intelligencia bevonásával. Ezekkel jelentős előrelépés érhető el a sertéstelepek jövedelmezőségi és fenntarthatósági szempontoknak is megfelelő, hosszú távú üzemeltetését illetően.

A szakmai programokon túl kollégáink a Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. standjánál is várták az érdeklődőket, a jelenlegi és jövőbeni partnereket.

ELEKTROMOS TARGONCÁK A BÁBOLNA TAKARMÁNYNÁL

A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. továbbfejlesztette gépparkját új Still targoncákkal, amelyek hozzájárulnak a hatékonyság növeléséhez és a munkafolyamatok gördülékenyebbé tételéhez. Az új gépek megbízhatóságukkal és korszerű technológiájukkal támogatják a mindennapi tevékenységeket, biztosítva a gyorsabb és biztonságosabb anyagmozgatást a vállalat telephelyein.

AZ EMELŐGÉPEK MEGFELELNEK A MODERN KOR KÖVETELMÉNYEINEK:

- egyedi igények szerinti teherbírás (2 t és 3,5 t) és emelési magasság
- telephelyenként 1-1 db emelőkosár és seprő adapter
- távfelügyeleti rendszer, kezelőhöz rendelt kártyás és kulcsos indítás
- minden emelőgép elektromos meghajtású savas akkumulátorral rendelkezik
- gépenkénti saját töltőhely

A Bábolna Takarmány flottája új BobCat rakodógépekkel is bővült, amelyek jelentős mértékben növelik a vállalat anyagkezelési kapacitását. A modern BobCat gépek kiváló teljesítményt és rugalmasságot kínálnak, megkönnyítve a nehéz anyagok mozgatását és rakodását. Ezek a berendezések is fontos szerepet játszanak a hatékonyság növelésében és a termelési folyamatok optimalizálásában.

Lábszky Edina

Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

Kiss Gábor Levente, Vízkeleti Ádám

HOL VANNAK MÉG REJTETT TARTALÉKOK A BROJLERCSIRKE-TAKARMÁNYOZÁSBAN?

Az állattenyésztés egyik legjelentősebb költségtényezőjét a takarmányozási költségek jelentik, így azok állandó optimalizálása mind a termelőket, mind a baromfi-takarmányozással foglalkozó szakembereket folyamatos kihívás elé állítja. A különböző ipari eredetű fehérjehordozó melléktermékek (pl. DDGS, extrahált repce- és napraforgódara) használata nélkül az aktuális piaci helyzettel lépést tartani komoly nehézséget jelent. Megállapítható továbbá az is, hogy ezek az alapanyagok a fenntarthatósággal kapcsolatos törekvések (import extrahált szójadara kiváltása) miatt is előtérbe kerültek. Előző cikkünkben erről, illetve a szemes cirok baromfitakarmányokban való felhasználásával kapcsolatos tapasztalatainkról számoltunk be. További fejlesztéseink során a felhasznált alapanyagok körét olyan takarmánykiegészítőkkel (enzimekkel és emulgeálószerrel) bővítettük, amelyek az egyes táplálóanyagok emészthetőségének javításával mind ökonómiailag, mind ökológiailag kiemelt jelentőséggel bírnak.

KÜLÖNBÖZŐ ENZIMEK ÉS EMULGEÁLÓSZEREK HASZNÁLATA A BROJLERCSIRKÉK TAKARMÁNYOZÁSÁBAN

Az egyes táplálóanyagok hatékony emésztése és az emésztőrendszerben történő megfelelő felszívódása alapvető feltétele a gazdasági haszonállatok növekedésének és fejlődésének. A brojlercsirkék takarmánya nagy mennyiségben tartalmaz olyan nem keményítő poliszacharidokat (NSP-k), amelyek hatékony emésztéséhez az állat nem rendelkezik megfelelő enzimmérettel. NSP-k közül az arabinoxilánok nagy mennyiségben vannak jelen a gabonák (búza, árpa, rozs) sejtfalalkotóiban, míg β -glükánokat jelentős mértékben az árpa és a zab tartalmaz. A xilánok és a β -glükánok alkalmazása a gyakorlatban régóta elterjedt, az állatok energiaellátására gyakorolt pozitív hatása miatt, amelyek a takarmányok emészthetőségének és a táplálóanyagok felszívódásának javításával fejtik ki hatásukat.

Az utóbbi időben azonban kiemelt figyelem irányult a kukoricára, illetve az extrahált szójadarára alapozott takarmányok NSP-enzimkiegészítésére is, azok jelentős β -mannán tartalma miatt. Az különböző NSP-enzimek alkalmazása a táplálóanyagok emésztésére és felszívódására gyakorolt

jóhatása miatt közvetetten hozzájárul a fenntartható állattartáshoz is. A fajlagos takarmányértékesítés javításával ezeknek a takarmánykiegészítőknek az alkalmazása csökkenti a környezeti terhelést, az állattartás ökológiai lábnyomát.

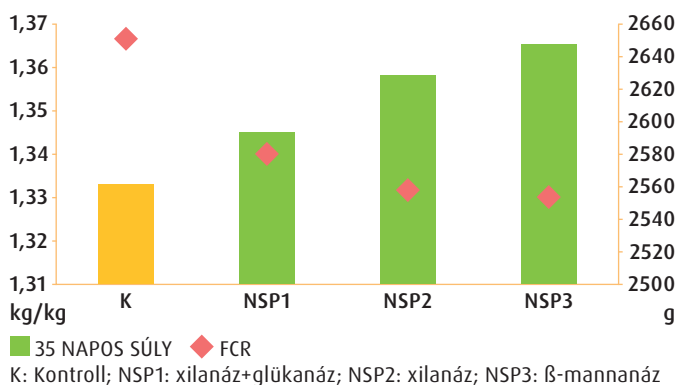
Általános gyakorlat, hogy a brojlercsirkék takarmányozásában energiaforrásként különböző zsírokat és olajokat alkalmazunk. A zsírok/olajok vízben nem oldódnak, mielőtt a lipolitikus enzimek megkezdénék azok bontását, emulgeálni szükséges őket. A fiatal állatok epetermelése a hatékony emulgeáláshoz még nem elegendő, így a hizlalás elején különösen nagy jelentősége van a különböző emulgeálószerrel (pl. lecitinek) alkalmazásának.

Az NSP enzimek és emulgeálószerrel alkalmazása a fenntartható baromfi-takarmányozáshoz elengedhetetlen. Takarmányozási vizsgálataink célja az volt, hogy a piacon elérhető különböző termékek alkalmazását a termelési eredményeken túlmenően a fedezeti összegre gyakorolt hatásuk alapján is összehasonlítsuk. Hiszen csak ezen eredmények birtokában tudunk mind ökonómiai, mind ökológiai szempontból kedvező megoldást nyújtani a termelőknek.

MIT MUTATNAK A SZÁMOK?

Hízalási vizsgálatainkat Ross 308 genotípusú brojlercsirkékkel végeztük (n=450/kezelés). A 35 napig tartó hízalás során négy fázisú takarmányozást alkalmaztunk, kísérleti takarmányainkat őszi búzára, kukoricára és extrahált szójadarára alapoztuk. A különböző enzimkiegészítmények termelési eredményekre gyakorolt hatását az 1. ábra szemlélteti.

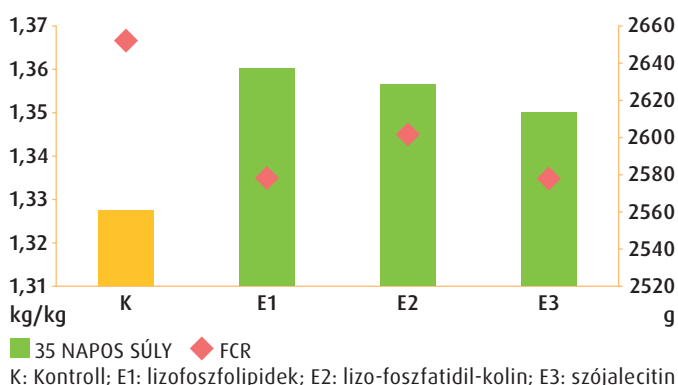
1. ábra: A különböző enzimkiegészítések hatása a brojlercsirkék 35 napos súlyára és fajlagos takarmányértékesítésére (FCR)

A termelési paraméterekre vonatkozó eredmények alapján elmondható, hogy a kontroll csoporthoz (K) viszonyítva az NSP3 kezelés (p=0,004) eredményezett szignifikánsan nagyobb hízalási végsúlyt. Statisztikailag igazolható különbséget a fajlagos takarmányértékesítésben nem mutattunk ki az egyes kezelések között (p=0,244), azonban erre a paraméterre vonatkozóan is a β-mannanáz használata bizonyult a legkedvezőbbnek.

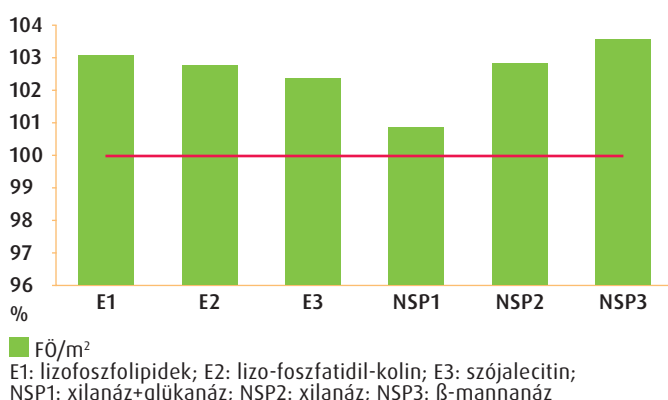
A különböző emulgeálószer termelési eredményeire gyakorolt hatását a 2. ábra foglalja össze. A statisztikai vizsgálatok eredménye azt mutatja, hogy a kontroll csoporthoz (K) képest az E1 csoport esetében mértünk szignifikánsan nagyobb hízalási végsúlyt (p=0,024). A fajlagos takarmányértékesítésre vonatkozó eredményeket értékelve megállapítható, hogy a kontrollhoz képest az 1. számú és a 3. számú emulgeálószer használatával értük el a legjobb eredményeket, azonban ez a különbség statisztikailag nem volt igazolható.

2. ábra: A különböző emulgeálószer-kiegészítések hatása a brojlercsirkék 35 napos súlyára és fajlagos takarmányértékesítésére

A kezeléssorozat természetes eredményeinek értékelése mellett egyszerű gazdaságossági számításokat is készítettünk. Azt vizsgáltuk meg, hogy az adott kezelés az elért termelési paramétereket mekkora fedezeti összeg (árbevétel-takarmányköltség) mellett képes elérni. Eltekintve a konkrét értékek bemutatásától, a kapott eredményeket a kontroll csoport fedezeti értékének százalékában (K=100%) foglaltuk össze (3. ábra). Az eredmények értékelése során megállapítottuk, hogy a kontroll csoporthoz viszonyítva – hasonlóan a természetes mutatóknál kapott eredményeknél – az NSP3 és az E1 kezelés érte el a legmagasabb fedezeti összeget.

3. ábra: A különböző kezelések fedezeti összegeinek (árbevétel-takarmányozási költség) összehasonlítása (K=100 %)

Véleményünk szerint minden takarmányozási kísérlet értékelésének elengedhetetlen részét kell képeznie a gazdaságossági számításoknak, hisz az árutermelő gazdaságok célja a profitmaximalizálás. Ennek eléréséhez nem elegendőek a termelés természetes mutatóinak javítására, a takarmányköltségek csökkentésére irányuló törekvések. Olyan rendszerszintű, komplex vizsgálatokra van szükség, amelyek célként a fedezettermelő képesség növelését tartják szem előtt. Hisz az állattartók számára az a takarmányozási koncepció eredményezi a legmagasabb profitot, amely a legnagyobb fedezetet biztosítja a termelés többi költségeire vetítve (élőállat, energia, bér, gyógyszer, alom, egyéb).

A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.-nél ezzel a szemlélettel végezzük a baromfitakarmányok fejlesztésére irányuló tevékenységünket. A biológiai hatékonyság javításán túl nagy hangsúlyt fektetünk a gazdasági hatékonyság növelésére is. Így egyrészt a takarmány alapanyagokban rejlő tartalékok kiaknázásával, másrészt az aktuális piaci helyzet ismeretében választott takarmány-összetevők felhasználásával gyártott takarmányainkkal segítjük a gazdaságokat az ökológiailag és ökonómiailag egyaránt hatékony termelés megvalósításában.

Dr. Juhász Anita
termékmenedzser
Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

Kovács Péter
agrárközgazdász

PARTO-PLUSZ TRANZÍCIÓS KIEGÉSZÍTŐ A PROBLÉMAMENTES FIALÁSÉRT

A sertésitenyésztés hatékonyságának fokozása érdekében kulcsfontosságú az évente egy kocától választott malacok számának növelése. Ehhez jellemzően olyan modern, szupersapora hibrideket állítanak tenyésztésbe, amelyeknél nem szokatlan, hogy az élve született malacok száma meghaladja a hús egyedet is. Az ilyen nagy létszámú almok sikeres felneveléséhez azonban további korszerű technológiai és takarmányozási megoldások bevezetése is szükséges.

Az alomméret növelésére irányuló szelekcióval járó problémák

Az elmúlt közel harminc évben jelentős előrelépésekről számolhatunk be a modern hibrid kocák alomméretének növelését célzó genetikai szelekciót illetően. Az alomméret növekedésével párhuzamosan azonban nőtt a halva született, valamint a fíaztatón elhullott malacok száma is (1. táblázat). A született malacok számának növekedése pedig csak akkor képes gazdasági hasznot termelni, ha a malacok a választási kort is elérik.

1. táblázat: Az élve született malacszámra, valamint a malacelhullásra vonatkozó átlagos értékek az 1996-os és a 2022-es évben Hollandiában

Év	Átlagos élve született malacszám (db)	Átlagos halva született malacszám (db)	Fíaztatói elhullás (%)
1996	11,6	0,7	11,5
2022	15,5	1,2	12,0

Forrás: Kengetallenspiegel, AgroVision B.V., Apeldoorn, Netherlands kiadványai

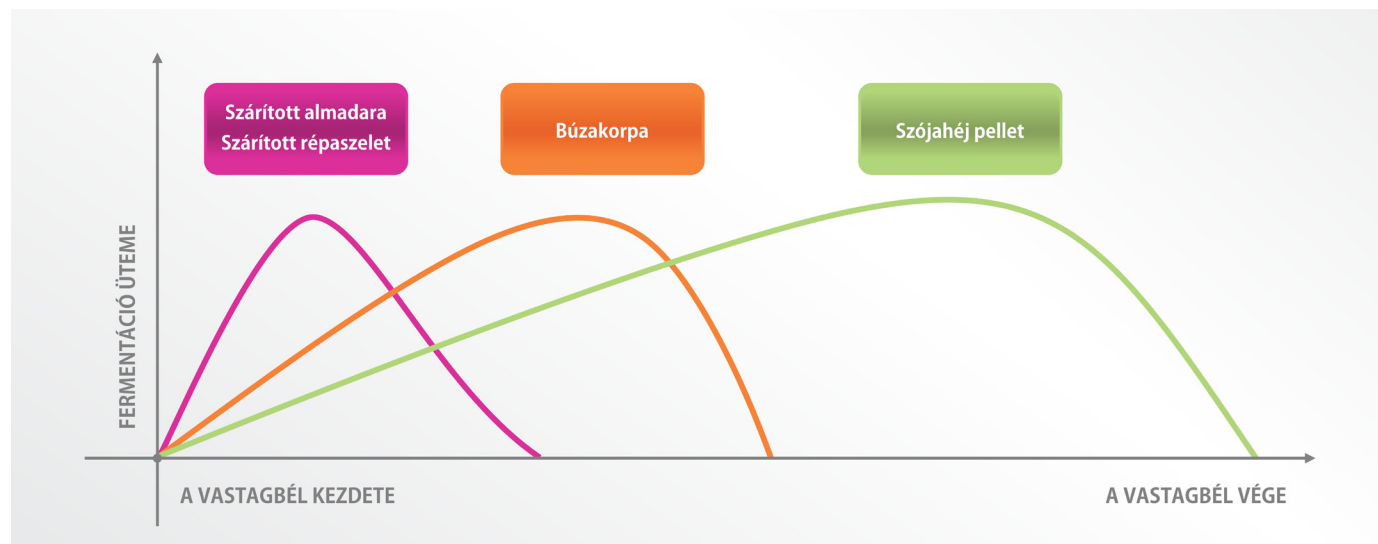
A korszerű hibrid kocák átlagos ellési ideje 3,6 óra (Nam és Sukon, 2020). A nagy alomméret azonban az ellés lefolyására és időtartamára is negatív hatást gyakorolhat. Az elhúzóódó fialási idő fokozza a halva születések arányát a köldökszínór-szakadás kockázatának emelkedése és a fulladások végett (Mota-Rojas és mtsai., 2006), illetve negatívan befolyásolja a születendő malacok vitalitását és túlélési esélyeit az elválasztás utáni időszakban is (Langendijk és mtsai., 2018; Oliviero és mtsai., 2019.). Az elhúzóódó fialás hatalmas stressz a koca számára, hiszen a hosszú ideig tartó ellés olyan problémákkal jár együtt, mint a kolosztrumtermelés csökkenése, a magzatburok-visszamaradás, a méh involúciójának zavara, valamint további szaporodásbiológiai problémák jelentkezése (Peltoniemi és mtsai., 2016). Az ellési idő hossza tehát kiemelten fontos mutatónak számít a tenyésztésben.

A tranzíciós fázis jelentősége, a koncepció összeállításának szempontjai

A vemhes és szoptató kocák táplálóanyag-szükséglete az élettani igények dinamikus változásából adódóan nagy mértékben eltérő. Ezek a jelentős különbségek a takarmányok összetételében és táplálóanyag-tartalmában egyaránt tükröződnek. A két fázisban a koca eltérő anyagcsere intenzitása miatt a vemhesség alatt könnyen energiatöbblet alakulhat ki. Ennek elkerülése érdekében és a tenyészkondíció megőrzésére olyan korlátozott diétát kell alkalmazni, amely visszafogott energia- és fehérje-tartalommal rendelkezik. Ennek során a vastagbélben fermentálódó rostok is kiemelten fontos energiaforrásként szolgálnak. Az ellést követően a kocák energiaszükséglete jelentősen megemelkedik, mivel egyszerre kell biztosítaniuk a tejtermeléshez szükséges energiát és pótolniuk a szervezetükben kialakult energiadeficitet. A szoptató kocák esetében a megnövekedett energiaszükséglet magas energiakoncentrációjú takarmány etetését indokolja. Ilyenkor különös figyelmet kell fordítani a lizin és az energia megfelelő arányára, továbbá törekedni kell a takarmányfelvétel maximalizálására is.

A legtöbb esetben a vemhes takarmányról szoptató takarmányra való váltás a fiaztatóra történő felhajtáskor, a várható ellést megelőző egy héttel, átmenet nélkül valósul meg. A vemhesség utolsó napjaitól a laktáció első hetéig tartó időszak a helyváltoztatásból és a hirtelen takarmányváltásból adódóan is stresszel terhelt, kritikus időszak a koca számára. Kiemelt jelentősége van tehát a két takarmányozási fázis közötti fokozatos átmenet (tranzíció) biztosításának. A tranzíciós kocatakmányok nyersfehérje-tartalma a szoptató takarmánykeverékhez, rosttartalma pedig a vemhes takarmánykeverékekhez közelít. A rostösszetételre vonatkozóan elmondható, hogy a megnövelt mennyiségű, különböző forrásból származó rostok szerepét a vemhes kocák takarmányozásában, illetve a fialás körül kialakuló bélsárpangás megelőzésében már rég felismerték, a szuperszapora kocák ellés alatti energiaellátásában való jelentősége azonban relatíve új megközelítést jelent. A nagy genetikai potenciállal rendelkező kocák létfenntartó energiaszükségletének akár 25%-a is származhat az utóbélben végbemenő fermentációs folyamatokból. A koca vastagbélben a mikrobiális fermentáció eredményeképp a fermentálható rostokból illózsírsavak keletkeznek (ecetsav, propionsav, vajsav), amelyek további energiatermelő anyagcsere-folyamatokban vesznek részt. Ennek az anyagcsereútnak köszönhetően az erjedésből származó energia lassan és fokozatosan szívódik fel. Az így keletkező többletenergia akár 24 órán át is rendelkezésre állhat a koca számára (Potthast, 2022). A kocatakmányok összeállítása során tehát kiemelt figyelmet érdemelnek a fermentációs idő szempontjából különböző rostforrások (1. ábra).

1. ábra: Különböző rostforrások fermentációs idő szerinti csoportosítása

Továbbá a tranzíciós fázisban etetett egyes rostforrások különböző vízmegkötő kapacitását, valamint duzzadóképeségét figyelembe véve támogathatjuk a kocák jóllakottság érzetének kialakulását, mely jelentős mértékben csökkenti a túltáplálásból eredő kondícióromlást. A rostok hatására történő gyomortágulás és megnövekedett bélkapacitás miatt pedig nőhet a szoptatás alatt a kocák takarmányfelvétele.

A megfelelő étrendi rostforrások megválasztása mellett a kocatakmányok elektrolit-egyensúlyának beállítása is nélkülözhetetlen a kalcium (Ca) anyagcserében betöltött szerepe miatt. Nem megfelelő elektrolitegyensúlyi értékek mellett a hormonálisan szabályozott Ca-mobilizáció folyamata elhúzódhat, Ca-hiány alakulhat ki. A tranzíciós, valamint szoptató kocatakmányok elektrolit-egyensúlyi értéke a vemhes takarmányokhoz képest alacsonyabb, ami rendkívüli jelentőséggel bír, hiszen támogatja a csontokból történő Ca-mobilizációt, serkenti a méhkontrakciót, így pozitív hatást gyakorolva az ellés lefolyására, illetve a tejtermelésre és -leadásra (Helvoirt-Kremers, 2015).

Parto-Plusz – megoldás a kihívásokra

A genetikai szelekcióból eredő kihívások mellett előfordulhatnak technológiai hiányosságokból eredő problémák is: a hazai telepeken gyakran az infrastruktúra nem teszi lehetővé a tranzíciós takarmány etetését. A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. termékpalettáját gazdagító Parto-Plusz nevű tranzíciós kiegészítő célja az eddig említett problémák megelőzése és kezelése. A Parto-Plusz fejlesztését kifejezetten a tranzíciós időszakra céloztuk. A terméket a fiaztatóra történő felhajtástól ellésig, azaz néhány napon keresztül ajánlott etetni a kívánt hatás elérése érdekében. A Parto-Plusz támogatja a kocák ellési folyamatát, etetésével csökkenthető a fialás hossza és növelhető az élve született malacok száma és vitalitása. A kiegészítő takarmány összeállítása során a magas energiatartalmú összetevők mellett különböző fermentációs idővel rendelkező rostforrásokat is felhasználtunk. Ezen alapanyagok biztosítják a kocák számára az egyenletes glükózszt szint fenntartását a vérben. A rostok továbbá javítják a bélsár konzisztenciáját és megakadályozzák a bélsárpangás kialakulását, amely fizikai gátat jelenthet az ellés során. A Parto-Plusz probiotikumtartalma támogatja a tejsavtermelő baktériumok szaporodását is, amely az egészséges bélflóra fenntartásában nyújt segítséget. A biológiai hatékonyság szempontjából speciális D-vitamin forrás (25-OH-D3) alkalmazása pedig a Ca-mobilizáció révén elősegíti a méhkontrakciót, a tejelválasztás és -leadás megindulását.

A sertéstartás gazdaságosságát meghatározó tényezők között kiemelt jelentőségű az egy kocától választott malacok száma, ezért az egyik legfontosabb cél ennek maximalizálása. A kocák teljesítményének folyamatos javítására tett erőfeszítések azonban takarmányozási oldalról is komoly odafigyelést igényelnek, különösen az ellés körüli kritikus időszakban. A Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft. Parto-Plusz tranzíciós kiegészítője ezen kihívások kezelésében nyújt megoldást. A termék speciális összetevői révén jelentős mértékben hozzájárul a reprodukciós teljesítmény javulásán keresztül a gazdaságos termelés biztosításához.

Borbély Fédra
junior termékmenedzser
Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

Felhasznált irodalom:

Agrovision BV, 2012, 2023: Kengetallenspiegel zeugen. Agrovision BV, Apeldoorn, The Netherlands

Langendijk, M. Fleuren, H. van Hees, T. van Kempen (2018): The course of parturition affects piglet condition at birth and survival and growth through the nursery phase, *Animals*. 2018, 8(5), 60

Mota-Rojas, M. E. Trujillo, J. Martinez, A.M. Rosales, H. Orozco, R. Ramirez, H. Sumano, M. Alonso-Spilsbury (2006): Comparative routes of oxytocin administration in crated farrowing sows and its effects on fetal and postnatal asphyxia, *Animal Reproduction Science*, 92: 123-143

Nam, S. Peerapol (2020): Associated factors for farrowing duration in sows with natural parturition in intensive conditions, *World Vet J*, 10(3): 320-324, September 25, 2020

Oliviero, S. Junnikkala, O. Peltoniemi (2019): The challenge of large litters on the immune system of the sow and the piglets, *Reprod. Dom. Anim.* 2019;54:12-2, DOI: 10.1111/rda.13463

Peltoniemi, S. Björkman, C. Oliviero (2016): Parturition effects on reproductive health in the gilt and sow, *Reprod. Domest. Anim.* 2016 Oct;51 Suppl 2:36-47. DOI: 10.1111/rda.12798

Potthast PhD (2022): Why is it important to shorten farrowing time?, *Pig Progress*, 14-09-2022

TRANZÍCIÓS KIEGÉSZÍTŐ TAKARMÁNY A PROBLÉMAMENTES FIALÁSÉRT

- Nagy genetikai potenciállal rendelkező kocák támogatása a fialás körüli időszakban
- Segítség a genetikai és technológiai kihívások leküzdésében
- Kiváló energia- és rostforrás
- Etetésével csökkenthető a fialás hossza és növelhető az élve született malacok száma, vitalitása
- Egyszerű adagolás mérőpohár segítségével

KISKÉRŐDZŐK PESTISE

Sok juhász gondolataiban aggodalmat keltett, mikor hírül adták, hogy a szomszédos országokban július közepén kiskérődzők pestises megbetegedését állapították meg.

A betegséggel kapcsolatban a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratórium Igazgatóságának szakmai vezetőjét, Dr. Abonyi Tamást kerestük fel, hogy ossza meg velünk véleményét, Magyarország jelenlegi mentességének megőrzése érdekében miként előzhető meg a vírus behurcolása, mik azok a legfontosabb üzenetek, amiket az állattartók felé fontos továbbítani.

A háziállatok fertőző betegségei című, a hazai állatorvos képzésben egyetemi tankönyvként szolgáló szakkönyv, a European Food Safety Authority (EFSA) leírását idézve, a betegséget az alábbiak szerint összegzi: „A kecske és a juh heveny, lázas általános tünetekkel, a szájban és más nyálkahártyákon erosiok kialakulásával, tüdőgyulladással, majd véres hasmenéssel és tömeges elhullással járó betegsége (*peste de petits ruminants, PPR*)”, mely leírás igen tömören, de a betegség valamennyi lényeges tünetét, jellemzőjét összefoglalja. Kórokozója egy, a Paramyxoviridae családba tartozó önálló morbillivírus, a keleti marhavész vírusának közeli rokona.

A betegséget először a XX. század első felében Elefántcsontparton írták le, majd nem sokkal később sikerült a kórokozót is izolálni, ami azóta Afrikában, a Közel- és Közép-Kelet nagy részén, valamint Közép- és Délkelet-Ázsiában is elterjedt, Törökországban pedig endémiásan van jelen. Az idén nyáron Görögországban és Romániában több kitörés kapcsán is megállapították a betegséget, közelsége miatt a romániai Temes megyei eset különösen említést érdemel.

A kiskérődzők pestise a kiskérődzők egyik legfertőzőbb betegsége, mely az állományban gyorsan terjed, és az állatok fogékonyaságától függően igen magas morbiditási és mor-

talitási arány figyelhető meg. A betegség iránt leginkább a juhok és a kecskék fogékonyak, szarvasmarhában tünetek nem jelentkeznek.

A fertőzés a fertőzött állat váladékai által közvetlen érintkezés útján, vagy a beteg állat légúti váladékaiból a levegőbe jutó vírusok által a légutakon és szájon át történik. A fertőzést követően a vírus a véráramba tör, viraemia alakul ki, és a véráram révén a szervezetben szóródva, a nyirokszövetekben, a légúti és az emésztőcsatorna nyálkahártyáinak hámsejtjeiben szaporodik. A betegség heveny szakaszában az állatok minden váladékukkal nagy mennyiségben ürítik a vírust. Ahogy a cikk elején idézett EFSA leírás is utal rá, a beteg állatok hirtelen lázassá, bágyadttá válnak, étvágyuk csökken, kezdetben savós, majd később gennyessé váló orrfolyás és könnyezés jelentkezik, és a kipirult nyálkahártyán kimaródások jelennek meg, melyek következtében az állatok nyálzanak. A bélnyálkahártya károsodásával összefüggésben hasmenés jelentkezik, mely a nyálkahártyasérülés mértékétől függően lehet véres. A légúti nyálkahártyák gyulladása miatt köhögés, nehéz légzés tapasztalható, majd 5-10 napon belül az állatok elhullását okozza. Fiatal állatokban általában nagyobb mértékű elhullás figyelhető meg, idősebb állatokban a mortalitás mértéke általában alacsonyabb. A betegség perakut, heveny, félheveny formában is jelentkezhet, de tünetek nélkül, szubklinikai lefolyás is lehetséges. [\(Tájékoztató a kiskérődzők pestisééről\).](#)

A betegségből kigyógyult, átvészelt állatok az életük végéig tartó immunitást szereznek.

Miután több Partnerünk is kérdezte, így szeretnénk kiemelni, hogy jelenlegi ismeretek szerint a betegség ízeltlábú vektor útján nem terjed.

A betegség nagy gazdasági kárral járó, bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség. Amennyiben állattartóként az állományában hirtelen fellépő, lázas általános tünetek mellett jelentkező könnyezést, orrfolyást tapasztal, **haladéktalanul értesítse** a telepet ellátó állatorvost vagy a területileg illetékes hatósági állatorvost!

A betegség elleni védekezés legfontosabb eszköze a behurcolás megakadályozása. Terjedésének megelőzéséhez a fertőzött állatok mozgásának korlátozása elengedhetetlenül fontos, így a magyar állategészségügyi hatóság jelenleg **nem engedélyezi Romániából kiskérődző (juh, kecske) szállítmányok Magyarországra történő behozatalát.**

Itt szükséges felhívni a figyelmet, hogy a járványügyi szabályok betartása mindannyiunk közös érdeke!

Országos szinten a járványügyi védekezés nem értelmezhető az állományok pontos ismerete, nyilvántartása nélkül. Ennek érdekében az állattartóknak be kell jelenteniük és az Országos Adatbázisban nyilván kell tartani azokat a tenyészeteket, amelyekben juhot vagy kecskét tartanak, a létesítményt regisztrálni kell a Tenyészet Információs Rendszerben. Minden állatot a juh- és kecskefélék egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló rendeletben meghatározott módon és időben meg kell jelölni, továbbá az állatokat úgy kell nyilvántartani és szállításkor kísérő dokumentummal ellátni, hogy azonosítható legyen a születéskori tenyészetük és az azt követő valamennyi tenyészet, ahol az állat tartózkodott. A jelölésnek és az évenkénti egyszeri leltárnak az elvégzése vagy elvégeztetése, az ezzel járó költségek viselése az állattartót terheli. A juh- és kecskefélék egyedeit, mielőtt elhagyják a születéskori tenyészetet, de legkésőbb kilenc hónapos korukig juh-, illetve kecske ENAR-számmal kell megjelölni. Az állattartó naprakész állománynyilvántartást köteles vezetni (mely tartalmazza az elhullások dokumentálását is), valamint az egyedek származását igazoló, az állatmozgásokat kísérő dokumentációt. Szorosan ide – állatjelölés, azonosítás – tartozik az állatállomány állategészségügyi státuszát tanúsító dokumentáció (mentességi igazolások, vérvételi eredmények), melyeket a telepen kell tartani. Az állatjelölés vagy az állománynyilvántartás hiányosságai – miután az azonosíthatóság a státuszigazolások, élőállatszállítások, kereskedelem, állatmozgások nyomon követésének elengedhetetlen feltétele – egy járványos megbetegedés elleni küzdelem esetén igen komoly hátráltatói lehetnek az eredményes védekezésnek.

Az állattartó állatai rendszeres ellátásáról és felügyeletéről, állategészségügyi ellátásáról köteles gondoskodni, szolgáltató állatorvossal írásbeli szerződést kötni. A telepnek rendelkeznie kell a járási főállatorvos által határozatban elfogadott, az adott telepre aktualizált járványvédelmi intézkedési tervvel ([Járványvédelmi intézkedési terv](#)), melynek egy, a járási hivataltal által jóváhagyott példányának a telepen elérhetőnek kell lennie (**jóváhagyott járványvédelmi intézkedési terv hiányában az állattartó állami kártalanításra nem jogosult**).

Az állatok ellátásához közvetlenül kapcsolódó további nyilvántartásokat, illetve adatokat a telepeken elérhető módon kell az állattartónak biztosítani, így a gyógyszerfelhasználás (itt szeretnénk felhívni a figyelmet az antibiotikum hatóanyagokra és azok csökkentésére vonatkozó telepi tervre) és a gyógykezelések adatait, a takarmányozásra vonatkozó adatokat, a telepi vízvizsgálati eredményeket stb. Ezek az információk természetesen a különböző, telepi management feladatokat segítő szoftverek útján is biztosíthatók.

A telepi járványvédelem tárgyi feltételei közül alapvető fontosságú a telep zártsága, a kerítés állapota, a személy- és járműforgalom korlátozása és dokumentálása. A járműforgalom lehetőség szerint telepen kívül tartása – elkerülhetetlen behajtás esetén a járműfertőtlenítés eszközei –, a beléptetés személyi higiéniai követelményeinek betartása és az ehhez szükséges fertőtlenítőszer-készlet biztosítása elengedhetetlen. A külső személy- és járműforgalommal kapcsolatos telepi egységek (öltözők, állatrakodó, tejház, tejátadó, hullatároló) kerítésvonalban történő kialakítása jelentős mértékben csökkenti a kórokozók behurcolásának lehetőségét. A jelen cikkünk középpontjában lévő megbetegedés kórokozója a legtöbb fertőtlenítőszerre érzékeny, a külvilágban hosszabb ideig nem életképes. Kórokozóterjesztő szerepük miatt a rágcslók és ízeltlábú vektorok elleni folyamatos védekezés is szerves részét képezi az általános telepi higiénia, járványvédelemnek. Elkülönített férőhelyek kialakítása szükséges beteg, kezelés alatt álló, illetve az újonnan beérkező, karanténzott állatoknak. A telep belső járványvédelmét – mint az állatmozgatások szervezése, eszközhasználat stb. – a telepi technológiához, hasznosítási irányhoz szabottan kell kialakítani.

A legelő állapota, vízállásos területektől való mentesítése és a legeltetett állomány preventív célú külső és belső paraziták elleni kezelése szorosan összefügg, és az állatok parazitáktól való védelmét, ezáltal kondíciójuk megőrzését (és részben a jogszabályi előírásoknak való megfelelést is) szolgálja.

Amennyiben a hatóság a betegség gyanúját megállapítja, és a betegség terjedésének megelőzése, a kártételek csökkentése érdekében járványügyi intézkedést tesz, a jogszabály által meghatározott feltételek mellett az állattartó állami kártalanításra lehet jogosult.

Kártalanításra jogosult a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség esetén az előírt bejelentés teljesítésének időpontját követően vagy járványügyi intézkedés következtében elhullott, illetve a járványügyi intézkedésként leölt, bejelentett állat tulajdonosa. A kártalanítás alapösszege a becslési eljárás során megállapított összeg **60%-a**. A kártalanítás mértéke további feltételek teljesülése esetén (74/2013. (VIII.30.) FVM r. 1. sz. melléklete) növelhető, így pl. a kártalanítás mértéke +25%-kal növelhető, amennyiben „a kártalanításra jogosult az érintett telep vonatkozásában részt vesz független, a Nébih által megfelelőnek minősített, és az elismert vagy kijelölt szakmai szervezet által elfogadott járványvédelmi telepauditáló rendszerben”.

Fontos azonban kiemelni, hogy **NEM** jár kártalanítás pl. az országba tilalom ellenére vagy szabálytalanul behozott állatokért, vagy ha az állattartó az állat betegsége gyanús állapotát nem jelentette be.

Összefoglalásul, a kórokozó behurcolásának megakadályozása, az alapvető járványügyi intézkedések betartása, valamint a jelölési, állománynyilvántartási kötelezettségek teljesítése elengedhetetlen e kifejezetten ragályos megbetegedéssel szembeni összehangolt védekezés során.

Dr. Abonyi Tamással történt beszélgetésünk hangulata az általa tartott egyetemi előadások emlékét idézte, és ezúton is köszönjük, hogy rendelkezésünkre állt, és a cikk összeállításához iránymutatást adott.

Dr. Abonyi Tamás
szakmai vezető
Nébih

Dr. Plachy Melinda
takarmányüzemi állatorvos

Molnár Szilvia
szaktanácsadó
Bonafarm-Bábolna Takarmány Kft.

Forrás:

Varga János, Rusvai Miklós, Fodor László: A háziállatok fertőző betegségei, Magyar Állatorvosi Kamara, Budapest, 2018. p. 533-534.

EFSA AHAW Panel (EFSA Panel on Animal Health and Welfare), 2015. Scientific Opinion on peste des petits ruminants EFSA Journal 2015; 13 (1):3985, 94 pp. doi: *PESTE DES PETITS RUMINANTS*

Állattartó telepek főbb állategészségügyi követelményei

VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK:

2008. évi XLVI. tv. az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről

113/2008. (VIII.30.) FVM rendelet az állatbetegségek bejelentésének rendjéről

74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról

182/2009.(XII.30.) FVM rendelet a juh- és kecskefélék egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről

A kiskérődzők pestisének vírusával való fertőzöttség romániai előfordulásával összefüggő egyes vészhelyzeti intézkedésekről szóló 2024/2119 bizottsági (EU) végrehajtási határozat

LAMBEX

BÁRÁNYTAKARMÁNYOK

**LAMBEX
STARTER**

**A korai választás
alappillére.**

**LAMBEX
HÍZLALÓ**

**Intenzív növekedés rövidebb
hízalási idő, gazdaságos
báránynvelés.**

**LAMBEX
EGYFÁZISÚ
NEVELŐ**

**Kiegyensúlyozott
takarmányozás
a báránynvelés
teljes időszakára.**